Ylöjärvi (Kuru)
Karjula
arkeologinen koetutkimus
2017

Teemu Tiainen

MIKROLIITTI Oy
PIENI TEHOKAS TERÄVÄ
ARKEOLOGISET TUTKIMUKSET
TAIDOLLA VUODESTA 1988

Tilaaja: Elenia Oy

Sisältö

Perustiedot **2**
Kartat **3**
Vanha kartta **4**
Tutkimus **5**
Tulos **8**
Lähteet **8**

Kansikuva: Tutkittu kaapelilinja on kaivinkoneen kauhan ja sähkötolpan välissä. Muinaisjäännösalue (pusikkoisempi alue) levittäytyy sähkötolpan ympärillä. Lounaaseen.

Perustiedot

Alue: Ylöjärvi Kuru Karjula. Historiallisen ajan kylänpaikan *Karjulan (Kariula)* reunalle kaivettava maakaapeli.

Tarkoitus: Tutkia muinaisjäännöksen alueelle tulevan kaapeliojan kohdalla oleva osa muinaisjäännöksestä.

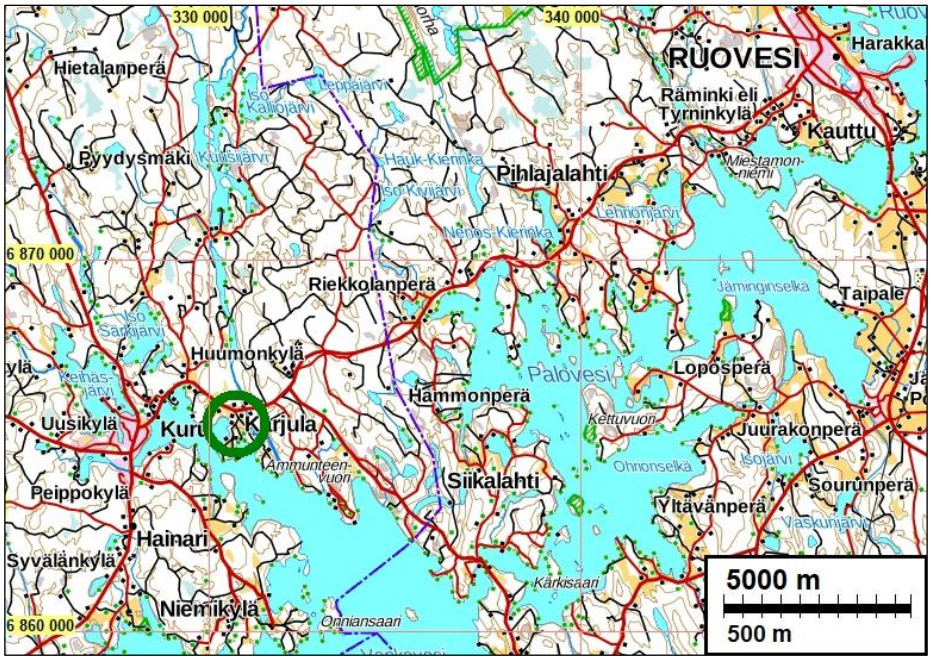
Työaika: Maastotyö 26.10.2017.

Tekijät: Mikroliitti Oy, Teemu Tiainen ja Timo Sepänmaa.

Kustantaja: Elenia Oy.

Aikaisemmat tutkimukset: Teemu Tiainen 2017 inventointi.

Tulokset: Maakaapeli kaivannossa ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Kaivannon eteläpään lounaispuolelta havaittiin noin 5 x 5 metrin kokoinen lohkokivistä tehty rakennuksen perustus, joka sijoittuu tunnetulle muinaisjäännösalueelle.

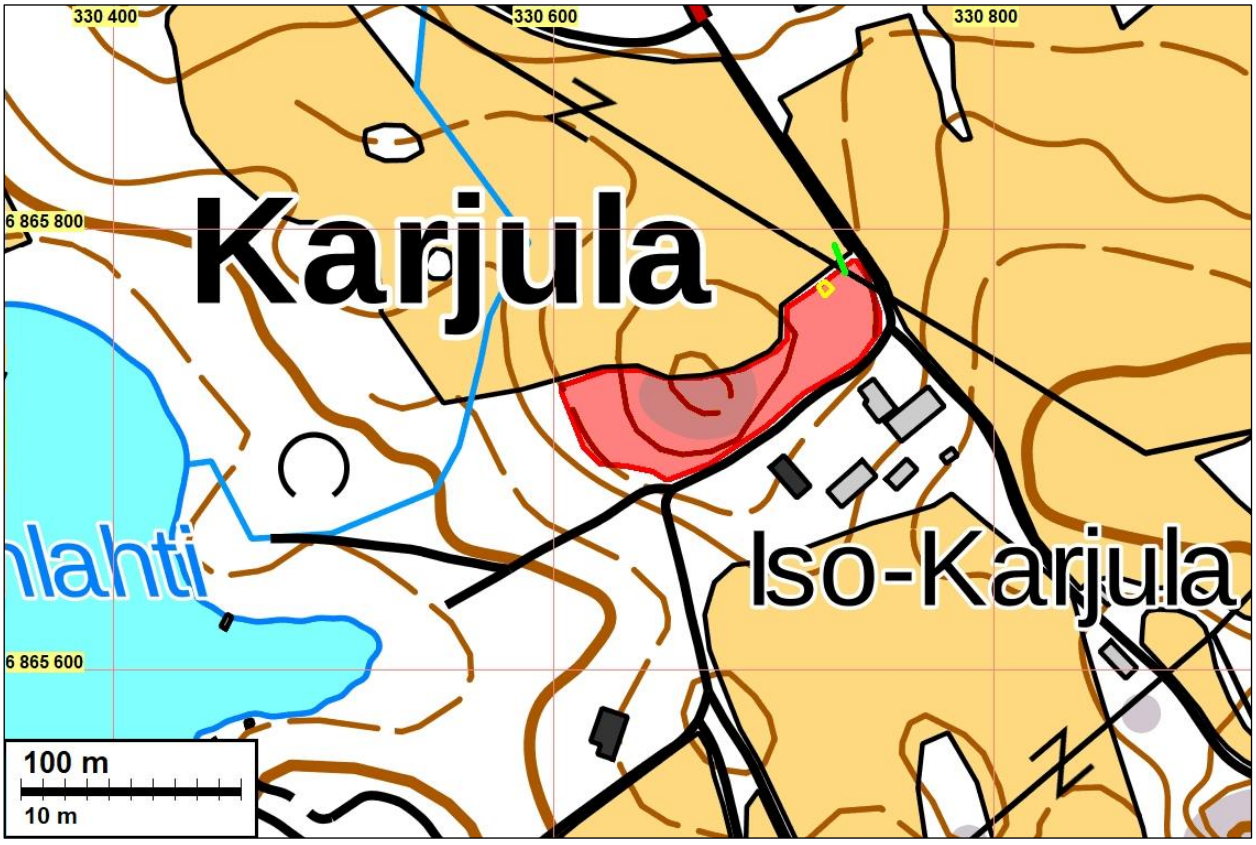

Selityksiä: Tutkimusalue sijaitsee vihreän ympyrän sisällä. Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat: Maanmittauslaitoksen maastotietokanta 10/2017. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 10/2017. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvat: T. Tiainen.

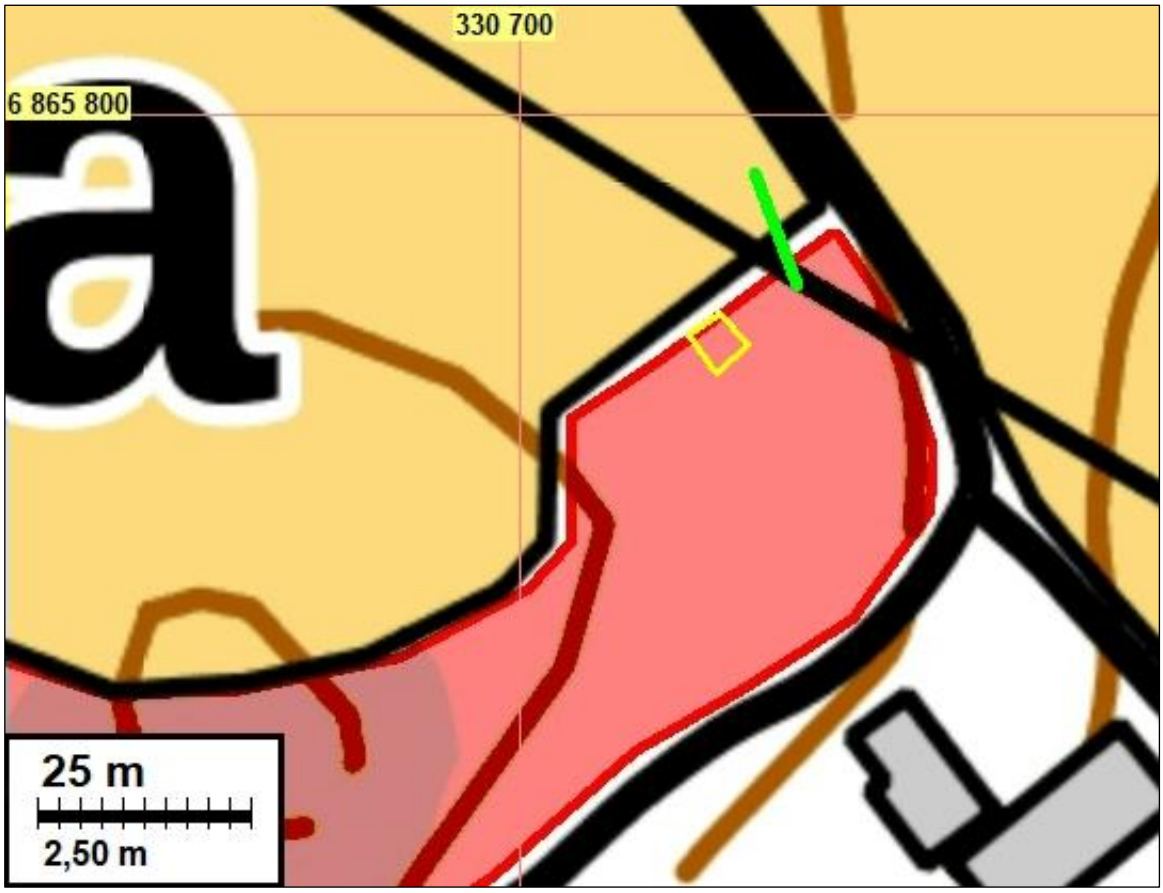
Kartat

Tutkimusalue sijoittuu vihreän ympyrän sisälle.

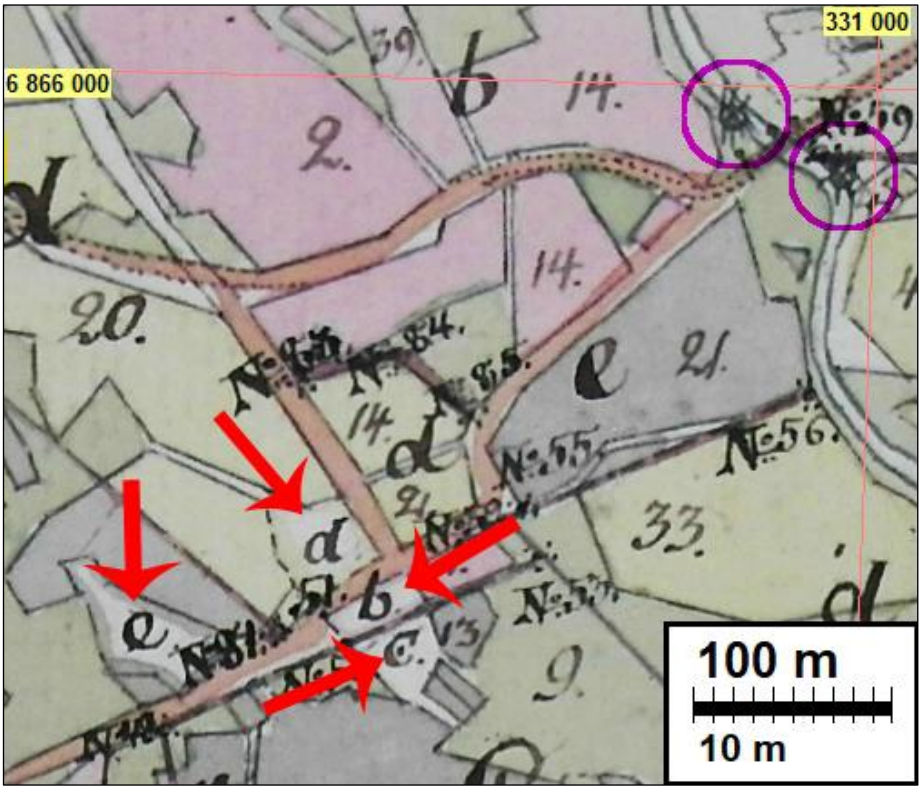

Muinaisjäännösalue on merkitty punaisella värillä. Maakaapelia varten tehty kaivanto on merkitty vihreällä viivalla ja tutkimuksen aikana havaittu lohkokivinen rakennuksen perustus keltaisella viivalla.

Muinaisjäännösalue on merkitty punaisella värillä. Maakaapelia varten tehty kaivanto on merkitty vihreällä viivalla ja tutkimuksen aikana havaittu lohkokivinen rakennuksen perustus keltaisella viivalla.

Vanha kartta

Ote vuoden 1791 kartasta (Wirzenius). Karjulanjoen varressa olevat myllyt on ympyröity kartan koilliskulmaan. Karjulan neljän talon kylätontti on kartan lounaiskulmassa. Punaiset nuolet osoittavat talojen paikat: b = Wähä Karjula, c = Iso Karjula, d = Heickilä ja e = Tyrckölä. Muinaisjäännösalueella sijaitsevat talot d ja e. Nyt tehty koetutkimus sijoittui talon d alueelle.

Tutkimus

Ylöjärven Kurun Karjulan alueella on käynnissä ilmajohtojen maakaapelointihanke. Hankkeeseen liittyen alueella tehtiin arkeologinen inventointi elokuussa 2017 (Tiainen 2017). Inventoinnissa löydettiin muinaisjäännökseksi todettu historiallisen ajan kylätontti *Karjula* (mj-tunnus 1000031321), jonka aluetta suunniteltu maakaapeli sivuaa. Maakaapelin reittiä ei ollut mahdollista muuttaa, vaan se tuli sijoittaa muinaisjäännösalueen itälaitaan noin 7 metrin matkalle. Tästä syystä Elenia Oy tilasi Mikroliitti Oy:ltä koetutkimuksen, jonka tarkoituksena oli selvittää, onko muinaisjäännösalueen sillä kohdalla säilynyttä jäännöstä, mihin maakaapeli on tarkoitus kaivaa. Koetutkimuksen suorittivat Mikroliitti Oy:n Teemu Tiainen ja Timo Sepänmaa 26.10.2017. Museovirasto antoi tutkimusluvan 24.10.2017 (MV/160/05.04.01.02/2017). Edellisenä yönä satanut 10 cm paksuinen lumikerros ei haitannut tutkimuksia – tutkittavalta alueelta lumi ja maaperän pintakerros poistettiin kaivinkoneella. Tutkimuksen aikana sääolosuhteet olivat epämiellyttävät: lämpötila oli asteen plussan puolella, vesisadetta ja tuuli oli navakkaa. Näillä seikoilla ei kuitenkaan ollut vaikutusta tutkimuksen tekemiseen. Maaperä oli täysin sula.

Paikalla sijaitseva muinaisjäännös on siis 1500-luvulle periytyvä, autioitunut kylätontti. Vanhan karttamateriaalin perusteella paikalla on vuonna 1791 kaksi taloa. Suunnitellun kaapelilinjan kohdalla oleva kylätontin osuus on autioitunut viimeistään 1900-luvun puolivälissä (kohteesta tarkemmin Tiainen 2017: s. 10-15).

Elokuussa suoritetun inventoinnin aikaan muinaisjäännösalueen itäosa kasvoi liki puolitoistametristä tiheää pusikkoa. Nyt lokakuussa suoritetun koetutkimuksen aikaan pusikko oli jo laonnut, mistä syystä alueelta pystyttiin havaitsemaan pieni lohkokivinen rakennuksen perustus (keskipiste N 6865 775,8 E 330 722,9). Perustuksen koko on noin 5 x 5 m ja se sijaitsee lähellä nykyisen pellon reunaa. Kivet sen reunoilla vaikuttavat olevan ”höllästi” maassa, eli osa niistä liikkuu jalan alla. Perustuksen sisäpuolella on muutamia irrallisia lohkokiviä. Perustuksen luoteiskulmassa on halkaisijaltaan noin 1,2 metrin kokoinen maakasa, jonka korkeus on noin 30 cm. Kasaan tehty kairaus paljasti kasan koostuvan sekoittuneesta peltokerroksesta, savisesta mullasta

Timo Sepänmaa dokumentoi rakennuksen perustuksen itänurkkaa. Perustus on kuvassa Sepänmaan vasemmalla puolella. Taustalla näkyvän kaivinkoneen edessä (kuvassa koneen oikealla puolella) kaapelikaivannon pohjoisreuna. Koilliseen.

Muinaisjäännösalueelta havaittu rakennuksen perustus. Timo Sepänmaa seisoo perustuksen eteläkulmassa. Etelään.

Maakaapelia varten muinaisjäännösalueen koillisnurkkaan sekä alueen ulkopuolelle tehtiin noin 13 metriä pitkä kaivanto (kaivannon ääripäiden koordinaatit N 6865 779,5 E 330 732,7 ja N 6865 792,8 E 330 727,7) eteläkaakko – pohjoisluode suuntaisesti. Muinaisjäännösalueelle kaivantoa sijoittui noin 6 metriä. Kaivannon päätepiste muinaisjäännösalueella oli sähkötolppa, johon maakaapelin on tarkoitus nousta – kaapeli jatkaa tästä eteenpäin suunnitelman mukaan ilmakaapelina.

Tutkittu kaivanto valmiina. Pohjoisluoteeseen.

Kaivannon leveys yläosasta oli 1-1,2 m ja pohjalta 35-40 cm. Maakaapelin asennukseen tarvittava syvyys kaivannossa oli noin 1,2 metriä. Kaivannon päätepisteenä olleen sähkötolpan pohjoispuolella oli halkaisijaltaan noin 4 m kokoinen ja noin 80 cm korkea maakasa. Maakasa koostui sekoittuneesta savisesta peltomullasta, jonka seassa oli muutamia kiviä (suurimman halkaisija alle 20 cm) sekä lankun pätkä.

Kaivannon sille kohdalle, joka sijoittui muinaisjäännösalueelle, tehtiin useita kairauksia ennen koneella tehtyä pintamaan poistoa. Kaivanto kaivettiin käytännössä kokonaan kaivinkoneella. Maa kaivannosta poistettiin ohuina kerroksina arkeologien valvonnassa. Sähkötolpan pohjoispuolella olevan maakasan alta todettiin noin 20 cm paksu savinen peltomulta, jonka alla maalaji muuttui vaaleaksi saveksi. Maakasan pohjoispuolella, sillä muutaman metrin matkalla, jolla kaapelikaivanto sijoittui muinaisjäännösalueelle, maalajihavainnot olivat samanlaiset – nion 20 cm paksuisen muokkauskerroksen alla maalaji oli vaalea savi.

Vasen: kaivannon eteläpään (muinaisjäännösalueen) länsilaidan leikkaus. Mitassa punaisella näkyvä numero 1 on muokkauskerroksen alalaidan kohdalla. Sen yläpuolella on noin 20 cm paksuinen muokkauskerros ja sen päällä oleva kerros on paikalla olevaa maakasaa. Maakasasta voi nähdä muutamia kiviä sekä laudan pätkän. Oikea: pellon puolelle tehdyn kaivannon länsilaidan leikkaus. Noin 30 cm paksuisen kyntökerroksen alla on vaalea savi.

Sillä kaivannon osuudelle, joka ei sijoittunut muinaisjäännösalueelle, muokkauskerroksen paksuus vaihteli noin 25 ja 35 cm välillä. Muokkauskerroksen alla maalaji oli vaalea savi. Muokkauskerroksesta havaittiin kaksi alle nyrkin kokoista tiilen palaa kaivannon pellon puoleiselta osuudelta.

Timo Sepänmaa valmistautuu mittausdokumentointiin hyisessä säässä. Pohjoiskoilliseen.

Tulos

Muinaisjäännösalueelle sekä sen pohjoispuolelle tehdystä noin 13 metriä pitkästä kaivannosta ei havaittu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Muinaisjäännösalueelle kaivannosta sijoittui noin 6 metriä.

Muinaisjäännösalueelta, kaivannon eteläpäästä noin 9 metriä lounaaseen havaittiin noin 5 x 5 metrin kokoinen lohkokivistä tehty lohkokivinen perustus.

7.3.2018

Teemu Tiainen

Timo Sepänmaa seisoo muinaisjäännösalueelta havaitun rakennuksen perustuksen keskellä. Kuvan vasemmassa laidassa näkyvä sähkötolppa oli maakaapelia varten tehdyn kaivannon eteläpääty. Kaakkoon.

Lähteet

Tiainen, Teemu 2017. Ylöjärvi (Kuru). Karjula maakaapelireitin muinaisjäännösinventointi 2017. Mikroliitti Oy.

Wirzenius, Joh., 1791. Charta Delen No 3. öfver Kariula Bys Ägor. Åbo och Björnborgs Län Öfre Satagunda Öfredels Hårad och Ruovesi Sokn. Kansallisarkisto.